

Jutlus Nõos P, 29.09.19 kell 11.00, 15. pühapäev *post Trinitatis*, mihklipäev

Lektsioonid: 1Ms 28:10–17; Ilm 12:7–12

Pihikõne: Mk 10:14

Jutlus: Jh 1:47–51

Laulud: 150 (1–3); 376 (1–4, 5); 151 (1–4); 355A (1–3)

Jeesus nägi Naatanaeli enda juurde tulevat ja ütles tema kohta: „Ennäe, tõeline iisraeli mees, kelles ei ole valet.” Naatanael küsis temalt: „Kust sa mind tunnend?” Jeesus vastas ja ütles talle: „Ma nägin sind viigipuu all, enne kui Filippus sind hüüdis.” Naatanael ütles talle: „Rabi, sina oled Jumala Poeg, sina oled Iisraeli kuningas!” Jeesus vastas talle: „Kas sa usud vaid seepärast, et ma ütlesin sulle, et nägin sind viigipuu all? Sa saad näha suuremaid asju kui need.” Ja Jeesus ütles talle: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, te näete taevast avatuna ja Jumala ingleid astuvat üles ja alla Inimese Poja juurde.”

Täna tähistame mihklipäeva. Nimi Mihkel tuleb heebrea nimest Miikael, mida kasutatakse UT-s peaingli või ühe peainglitest, vürst Miikaeli jaoks.

Seega mõeldakse täna eriliselt inglitele. Siiski on meie ajas veel palju märke 18. sajandi valgustusajaga alanud mõtlemisest, nt see, et olemas pole ei ingleid ega kuradit. Igapäevaelus armastatakse ingleid näidata veidi vanamoodsate kunstiliste kaunistusena või kaitseingli tähenduses, kellel lasub ebaseadlik kohustus hoolimatut inimest kogu aeg õnnetusest eemal hoida – nad pole enam muinasjututegelastest. Kuradit kui langenud ingliti meenutatakse aga tihti vandesõnades. Siiski pole ei heade ega kurjade inglite reaalsust eksistentsi kombeks tunnustada.

Arvan aga, et igapäevamaailmas meiega ja teiste inimestega juhtuvat on palju lihtsam seletada, kui me tunnustame vaimseid jõude, kes meie ellu kas siis abistavalt või hukutavalt sekkuvad.

Kes on inglid Piibli seisukohalt?

VT-s kõneldakse inglitest nt 1Ms 16, kus ingel päästab Aabrami teenijanna Haagari ja tema poja Ismaeli kõrbes hukkamisest. Või 1Ms 19, kus inglid päästavad Loti ja tema pere Soodomat ja Gomorrat tabavast hävingust. 4Ms 22 Bileami ja tema eesli loos või 2Sm 24 Taaveti rahvalugemise järel on ingel Issanda viha vahendaja. Üldiselt on VT-s Issanda ilmumine seotud ingliga, nii et tihti polegi täpsustatud, kas inimestele ilmub Issand või tema ingel – pigem just viimane, sest Jumala nägemist peeti surmavaks.

Ka UT-s on inglite ülesanne sarnane neile VT-s omistatavaga. Mt 1 ja 2 aitab Issanda ingel korraldada Jeesuse sündi ning aitab Joosepil ja Maarjal koos Jeesuslapsel kurja eest hoiduda. Mt 4 teenivad inglid kõrbekiusatustes kuradi võitnud Jeesust ja sünoptiliste evangeeliumide järgi teatavad nad Jeesuse tühja haua juures naistele Jeesuse ülestõusmisest. Ilm 2 ja 3 on Lähis-Ida kristlikel kogudustel lausa oma inglitest esindajad, kelle poole ülestõusnud Kristus sõnumiga pöördub ja Ilm 9 on inglid Jumalalt tuleva nuhtluse täideviijad.

Kuidas peaksime inglitesse suhtuma meie kui tavalised inimesed?

Hb 1:14 on inglite kohta öeldud: „Eks nad kõik ole vaid teenijad vaimud, läkitatud abistama neid, kes ükskord pärivad pääste?” Me kõik oleme oma elus kogenud ootamatut või koguni imelist abi. Nt kui elame läbi õnnetuse, mis tagantjärele mõeldes oleks pidanud lõppema meie kindla surmaga, kuid me pääseme ilma ühegi kriimuta – kas ei hoidnud meid ingli käsi? Miks omistada sedasorti imelist abi pimedale juhusele või fortunale? Kui oleme ristiinimesed, siis uskugem, et abi tuleb Jumalalt, kes saadab meid abistama oma inglid.

Täna kirjakohas meenutab meile inglite olemasolu, seda lausa Jeesuse enda suust. Jeesuse hilisem jünger Naatanael, keda samastatakse tavaliselt Bartolomeuse-nimelise jüngriga, hämmastub Jeesuse imepärasest võimest näha teda läbi tiheda lehestikuga viigipuu võra. Jeesus aga meenutab talle arvatavasti sedasama Jaakobi redeli lugu, mida ka meie täna altarist lugesime. Ta ütleb, et selline „selgeltnägemine“, mida Naatanael just koges, polevat midagi vaatepildi kõrval, mida oli näinud Jaakob, kuid mida kunagi näeb ka Naatanael: inglid astuvad avatud taevast üles-alla. Sel korral on aga selle imelise vaatepildi peategelaseks mitte mõni inimlik jumalamees, vaid Inimese

Poeg, ehk Jeesus Kristus ise.

Seoses selle pildiga on hea viidata inglite käsitlusele luterluses. Luther on kaugel sellest, et inglite olemasolu eitada. Koos kiriku traditsiooniga mõistab ka tema inglaid Kolmainu Jumala saadikuina, kes Jumala tahte maa peal inimestele teada annavad ja selle ka korda saadavad. Luther on meile pärandanud ka kolm miikaelipäeva jutlust (1530, 1531, 1544).

Kuid nii nagu eelkirjeldatud stseenis on taevast avatud ainult Inimese Poja pärast ja inglid astuvad üles alla just tema ja mitte kellegi teise juurde, nii tuleb ka ristiniimesel austada mitte inglaid või nende vürsti Miikaeli, vaid Jeesus Kristust. Luther näeb, kooskõlas UT-ga, inglaid kui pääste vahendajaid nüüd juba Kristuse poolt kõrvale tõrjutiina. Samas on nad aga tegevad Jumala „korralise võimu“ kaastöölistena maailma ja üksikisiku elu valitsemisel.

Tsiteerin luterlikesse usutunnistuskirjadesse kuuluvate Schmalkaldeni artiklite teise osa teist artiklit, mis paneb inglitesse suhtumise meie kui luterlaste jaoks üsna selgelt paika: „Ja olgugi et inglid taevast meie eest paluvad (nagu ka Kristus ise), samuti maa peal elavad või võib-olla ka taevast elavad pühakud, ei järeldu sellest ikkagi, et me peaksime palves inglite või pühakute poole pöörduma, neid kummardama, nende auks paastuma, pühi ja missat pidama, ohverdama, kirikuid, altareid rajama, jumalateenistusi sisse seadma ning neid muul viisil teenima, oma kaitsjaks pidama, neilt kõiksugu abi ootama ja igähele neist teatud valdkonna omistama, nagu paavstlased seda õpetavad ja teevad; sest see on ebajumalateenistus, ja selline austus kuulub üksnes Jumalale.

Sest sa võid kristlase ja vaga inimesena maa peal minu eest palvetada, ja mitte ainult ühes, vaid kõiksugu hädades, aga ma ei pea sind sellepärast veel kummardama, sinu poole palvetama, pühi pidama, paastuma, ohverdama, sinu auks missat pidama ja oma usku õndsuse saavutamiseks sinu peale panema. Mul on võimalus sind ka muul viisil Kristuses austada, armastada ja tänada. Ja kui nüüd kõrvaldatakse see jumaldav inglite ja surnud pühakute austamine, siis pole ka muu austamine enam kahjulik ning küllap see unustatakse peagi ära, sest kui pole enam oodata ei ihulikku ega vaimulikku kasu ja abi, jäetakse pühakud rahumeeli sinnapaika, kas siis hauda või taevasse, kuna asja eest, teist taga või armastusest ei mälesta, kummarda või austa neid mitte keegi.“

Selle mõtteavalduse lõpuosa on eriti mõtlemapanev. Siin kõneldakse inimesest kui olendist, kellel on austatavaga vaid omakasupüüdlik suhe. Kes siis armastab pühakuid või inglaid? Või kes meenutab neid austusega lihtsalt niisama, asja eest, teist taga? Nende poole pöördutakse ikka vaid selleks, et abi saada.

Aga kui kord on tunnistatud, et usutakse vaid Kolmainu Jumalasse, kes on meile armastava Isa, lunastava Poja ja abistava Püha Vaimuna ilmunud vaid tänu Jeesuse Kristuse ristisurmale ja meie abi tuleb vaid temalt, siis pole inglite austamisest midagi kasu.

Pealegi taunib seda ka apostel Paulus Kl 2:18: „Ärgu võtku teie võiduandi ükski, kes seda tahab alandlikkuse ja inglite teenimise kaudu.“ Ja ka ingel ise ütleb nägija Johannesele, kes tahab teda kummardada Ilm 22:9: „Vaata, ära tee seda! Sest ma olen sinu ning prohvetite, su vendade, ja nende kaassulane, kes selle raamatu sõnu alal hoiavad. Kummarda Jumalat!”

Nõnda on meile selge, et Luther ei taha 29. septembrit tähistada mitte inglite pühana, vaid pühana Jumalale, kes on inglid loonud. Sel pühal peame me küll tunnustama, et inglid meid teenivad, kuid tänama peame selle eest Jumalat. Inglid sellest ei solvu, sest kui nad näevad, et meiegi armastame ja täname Jumalat samuti nagu nemad, siis on nende ja meie vahel osadus Pühas Vaimus.

Aamen.